

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Formålet med lovforslaget om etablering af en tilstødende zone er at forbedre mulighederne for at forebygge og bekæmpe narkotikasmugling, told- og afgiftsovertrædelser samt illegal indvandring ad søvejen. Danmark har i dag kun mulighed for at føre kontrol med og håndhæve overholdelsen af den pågældende lovgivning i søterritoriet, som strækker sig indtil 12 sømil fra kysten. Med vedtagelsen af lovforslaget samtykker Folketinget i, at lovgivningen vil kunne håndhæves uden for søterritoriet indtil 24 sømil fra kysten, herunder i korridorerne af åbent hav omkring Danmark, men kun i den del af korridorerne, som er beliggende inden for ydergrænserne for Danmarks eksklusive økonomiske zone (EEZ). I praksis betyder dette, at Lillebælt og Storebælt samt den danske del af Øresund vil blive omfattet af loven.

Et andet vigtigt formål med oprettelsen af zonen er at undgå, at Danmarks søgrænser på sigt som følge af den igangværende etablering af tilsvarende zoner i nabolandene vil blive mere udsatte end nabolandenes søgrænser.

Det retlige indhold af den tilstødende zone er et andet end for den eksklusive økonomiske zone, som Danmark oprettede den 1. juli 1996. Hvor kyststaten i den eksklusive økonomiske zone har suveræne rettigheder vedrørende ressourcer og mulighed for at håndhæve miljøbeskyttelsesregler, som er i overensstemmelse med internationale regler og normer, har kyststaten i den tilstødende zone udelukkende kontrolbeføjelser knyttet til visse dele af den lovgivning, der i øvrigt er gældende på statens søterritorium, nemlig told-, afgifts-, udlændinge- og sundhedslove.

Begrebet tilstødende zone er gradvist udviklet i statspraksis siden 2. verdenskrig gennem etablering af zoner uden for søterritoriet, hvor kyststatens lovgivning havde virkning og blev håndhævet. En bestemmelse af mere begrænset rækkevidde blev indsat i Genève-konventionen om det ydre territorialfarvand og den tilstødende zone fra 1958. Denne bestemmelse gav udelukkende kyststaten mulighed for etablering

af en tilstødende zone indtil 12 sømil fra basislinjerne, i hvilken kyststaten kunne håndhæve overtrædelser af visse love og forskrifter begået på land- og søterritoriet. Bestemmelsen blev overført i næsten uændret form til FN's Havretskonvention, der blev vedtaget i 1982, og som trådte i kraft den 16. november 1994. Danmark ratificerede Havretskonventionen den 16. november 2004.

Havretskonventionen af 1982 definerer begrebet tilstødende zone og fastlægger kyststatens rettigheder i zonen. Det følger af denne konvention, at kyststaten er berettiget til at etablere en tilstødende zone på indtil 24 sømil målt fra basislinjerne for søterritoriet, dvs. normalt i en bredde af 12 sømil uden for et søterritorium af 12 sømils bredde. Den tilstødende zone dækker således et område, der er sammenfaldende med en del af den eksklusive økonomiske zone. Det følger af Havretskonventionen, at statens jurisdiktion inden for en tilstødende zone er begrænset i forhold til jurisdiktionen i søterritoriet. Ved etablering af en tilstødende zone får kyststaten beføjelser til inden for zonen at udøve kontrol, dels med henblik på at forhindre overtrædelser af statens told-, afgifts-, udlændinge- eller sundhedslove og forskrifter på dens land- og søterritorium, dels med henblik på at straffe overtrædelser af disse love, som allerede måtte være begået på land- eller søterritoriet. I det omfang Danmark har kontrollerende og retshåndhævende jurisdiktion i den tilstødende zone, kan denne jurisdiktion ikke udøves i videregående omfang, end hvad der gælder over for fremmede skibe på søterritoriet.

Der har på internationalt plan, herunder blandt EU-landene, i de seneste år kunnet spores en markant stigning i interessen for etablering af tilstødende zoner. Stigningen er primært begrundet i det voksende behov for at forebygge og bekæmpe narkotikakriminalitet og illegal indvandring ad søvejen. Dertil kommer, at de øgede kontrolmuligheder også kan være nyttige instrumenter i indsatserne med henholdsvis at bekæmpe terrorisme og at forhindre spredningen af masseødelæggelsesvåben ad søvejen. Kontrol i den tilstødende zone er også nævnt som en foranstaltning i det pro-